

uw brief van:
16 oktober 2018

ons kenmerk:

bijlage(n):
1

datum:
16 oktober 2018

Onderwerp:

Stand van zaken herstructurering GR Sw Fryslân/Caparis

Geachte raad,

De raadscommissie Samenlevingszaken wil op de hoogte blijven van de voortgang van de herstructurering van de Gr Sw Fryslân/Caparis. In deze brief geven wij u de bij ons bekende informatie over de laatste ontwikkelingen.

Gezamenlijke uitgangspunten

Met de invoering van de Participatiewet 2015 is er geen instroom meer mogelijk in de Sociale werkvoorziening (Sw). De huidige medewerkers behouden hun Sw-indicatie, hun arbeidscontract en hun arbeidsvoorwaarden in de CAO Wsw. Het beleid wordt door de GR Sw Fryslân opgesteld en de GR is opdrachtgever voor het opstellen van het herstructureringsplan. Hieraan heeft de RvC van Caparis de volgende voorwaarden gesteld:

- ☐ tegen zo laag mogelijke frictiekosten voor de gemeenten;
- ☐ met zo veel mogelijk behoud van werkgelegenheid voor zowel de Sw-medewerkers als het kaderpersoneel niet-Sw;
- ☐ met een toekomstperspectief voor de onderdelen die vanuit een nieuwe vereenvoudigde structuur verder gaan.

In de informele raadscommissie Samenlevingszaken van 20 september 2017 is onze zogenaamde modellenstudie besproken. En hier zijn door de fracties zienswijzen op uitgewisseld. De gezamenlijke uitgangspunten voor onze gemeente:

Mens staat op één.
Expertise Caparis behouden.
Afrekenen op resultaat.
Lokaal maatwerk, regionale netwerk werkgevers inzetten. Prominentere rol van reguliere werkgevers en uitzendbureaus.
Meer sturing voor raad, kan via NV en dienstverleningsovereenkomst
De vorm is ondergeschikt aan de inhoud. Wel graag een vereenvoudiging van de structuur.

Koers Heerenveen:

"Continuïteit voor de Mens, Solidair met de andere "willers" en Behoud van het netwerk en goed werk in onze regio"

De Heerenveense koers is bepaald door uw raadscommissie van 7 december 2017:

- Wij blijven aandeel houden in Caparis NV. Bij voorkeur in kleiner verband maar in ieder geval met de gemeente Smallingerland.
- Wij opteren voor een vennootschapsvorm en het gezamenlijk opheffen van de GR Sw Fryslân ingaande 1 januari 2019. Dit in gang zetten onder voorbehoud van instemming van alle betrokken partijen.
- Wij gaan in het najaar van 2018 onze voorgenomen resultaten vastleggen in een dienstverleningovereenkomst met Caparis. Dit hebben we voor nu vormgegeven door een raamovereenkomst met Caparis Stream en het opstellen productenhandboek in samenwerking met de gemeenten Opsterland en Smallingerland.

Hoe staan de andere gemeenten er in (peildatum juni 2017)

Gemeente	Wsw	Participatiewet
Achtkarspelen	Beschut	Zelf uitvoeren
Heerenveen	Volledig	Ten dele
Ooststellingwerf	Beschut	Zelf of ten dele
Opsterland	Beschut	Ten dele
Smallingerland	Volledig	Ten dele
Tytsjerksteradiel	Volledig	Ten dele
Weststellingwerf	Beschut	-
Leeuwarden	Beschut	Zelf of ten dele

Begin november 2018 zijn de definitieve uitkomsten van de individuele wensen van de gemeenten bekend en start een traject waarin de gevolgen voor de governance in beeld worden gebracht.

Hoe werkt uittreden: meerderheidsbesluit van 5 colleges nodig

Heerenveen treedt niet uit. Wij hebben echter geen enkel bezwaar als andere gemeenten uittreden zolang dit maar netjes verloopt voor de mensen en volgens de vooraf gestelde financiële afspraken. In de GR is in artikel 2.6 lid 3 geregeld dat het AB bij uittreding de verplichtingen vaststelt van de uittredende deelnemer. Daarbij geldt als richtsnoer dat de uittredende deelnemer aan het openbaar lichaam gedurende 5 jaar een bijdrage is verschuldigd (1^e jaar: 100%, 2^e jaar: 80%, 3^e jaar: 60%, 4^e jaar 40%, 5^e jaar: 20%) van de laatstelijk door de deelnemer verschuldigde jaarbijdrage. *Ter vergelijking: De jaarbijdrage van ons is zo'n 9 miljoen.*

Voor de totale opheffing van de GR is in elk geval nodig:

- ☐ Een eensluidend besluit van tenminste 5 colleges;
- ☐ een vaststelling van een liquidatieregeling (zijnde in ieder geval een personeelsplan, een vereffeningsplan en een archiefplan);
- ☐ Een verrekening van het nadelig of batig saldo ten laste van de deelnemende gemeenten, naar verhouding van het aantal SE (standaard eenheid waarmee de mate van arbeidshandicap per Sw-er wordt weergegeven) van een gemeente.

Vorig jaar hebben 4 gemeenten het Groen uit Caparis gehaald. Bij deze overname ging het om 7% van het Sw-personeel en 3% van het kaderpersoneel. In totaal heeft het voor deze gemeenten gekost:

- direct toerekenbare kosten ter grootte van € 772.000;
- de niet direct toerekenbare kosten als onderdeel van het dekkingsverlies € 437.000

Governance: bij voorkeur eenvoudiger

De volgende knelpunten in de huidige governance structuur zijn naar voren gekomen:

- *Onvoldoende sturing via de GR op de realisatie van beleidsdoelstellingen*
Er is in toenemende mate behoefte aan eigen beleidsmatige afwegingen. Hierdoor ontstaat spanning met de solidariteit tussen gemeenten. Er is een mix ontstaan van taken die op basis van solidariteit worden uitgevoerd en taken/onderdelen waarop gemeenten zich individueel willen verantwoorden. Alle gemeenten wensen meer maatwerk en een 1 op 1 opdrachtrelatie.
- *Extra behoefte aan financiële control*
Met het oprichten van de GR SW 'Fryslân' hebben de acht gemeenten hun bevoegdheden voor de Wsw gedelegeerd. De vergoeding voor loonkosten Wsw is niet kostendekkend en gemeenten dragen daarom bij. Onder deze omstandigheden is de behoefte aan meer control op de uitgaven bij gemeenten groter geworden.
- *Fricties tussen sociaal beleid (GR) en bedrijfseconomisch beleid (Caparis)*
De gemeente is nu zowel eigenaar, afnemer als leverancier. De gemeenten hebben (financiële) belangen in Caparis omdat zij aandeelhouders zijn, dus eigenaar van Caparis. Daarnaast willen de gemeenten invloed uitoefenen op het beleid, wat fricties kan geven tussen de GR en Caparis bijvoorbeeld als het Algemeen Bestuur (AB) van de GR besluit tot bepaald beleid dan heeft dit financiële effecten voor de exploitatie van Caparis. Een wethouder is bovendien gebonden aan de democratische besluitvorming binnen de GR en Caparis, waardoor er een afhankelijkheid bestaat van de andere gemeenten/wethouders.

Mogelijke varianten: vorm volgt inhoud

De governance structuur moet een logische invulling zijn van het wel of niet in gemeenschappelijkheid uitvoeren van beleid.

In het eerste model wordt de GR de aandeelhouder van de NV. In de GR zijn dan de gemeenten vertegenwoordigd.

In het tweede model vindt de opheffing van de GR plaats. De activiteiten worden overgenomen door:

- ☐ de NV; in elk geval voor beschut werk, dat gemeenten bij Caparis wil overlaten;
- ☐ de gemeenten (voor de activiteiten die de gemeente overneemt);
- ☐ derden (voor zover zij ook activiteiten overnemen).

In het derde model wordt de NV opgeheven en worden de activiteiten overgenomen door:

- ☐ de GR;
- ☐ de gemeenten (voor de activiteiten die de gemeente overneemt);
- ☐ derden (voor zover zij ook activiteiten overnemen).

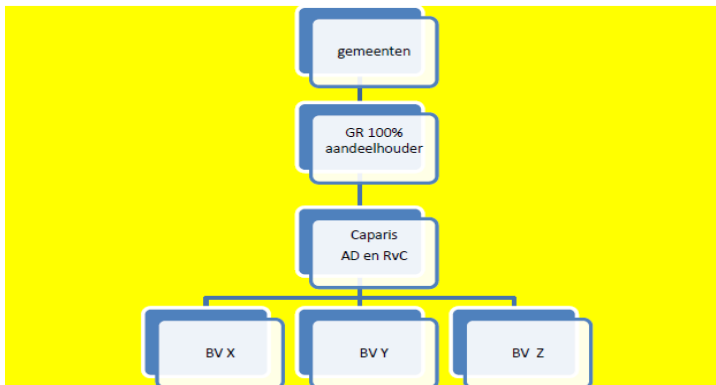
Model 1: de GR wordt aandeelhouder NV ("het andere Friese model")

De GR wordt 100% aandeelhouder van Caparis NV. De twee andere Friese SW-bedrijven, Empatec en NEF hebben deze structuur. In dit model is ervan uitgegaan dat Caparis dezelfde rechtspersoonlijkheid behoudt, te weten de NV. De mogelijkheden tot maatwerk zijn dezelfde als in de huidige structuur. Daar wijzigt dit model verder niets aan.

Gemeenten houden de mogelijkheid om zelfstandig overeenkomsten met Caparis te sluiten over de uitvoering van diverse werksoorten, maar zijn wel via de GR primair gehouden om hun SW-populatie via Caparis te laten werken.

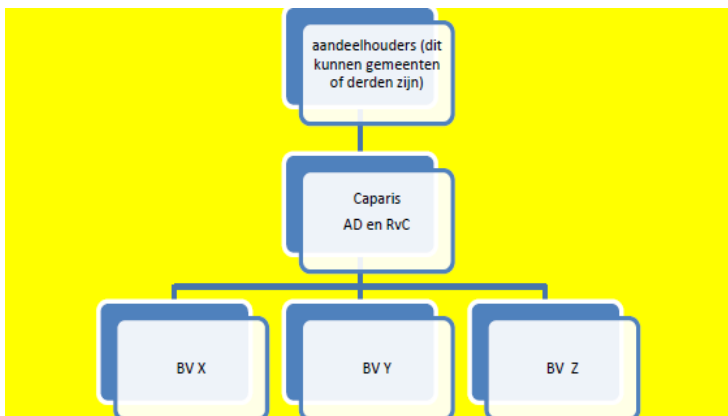
De wijziging van dit model ten opzichte van het huidige governance model is dat de portefeuillehouder in de GR dezelfde is als die in de AVA. Met deze wijziging wordt de splitsing tussen de beleidsinhoudelijke (sociale) sturing en sturing op de bedrijfsvoering (financieel/bedrijfseconomisch) opgeheven. In dit model dragen de gemeenten hun aandelen over aan de GR.

We verwachten dat dit geen extra kosten voor de gemeenten oplevert, omdat de waarde van de verkoop van de aandelen aan de GR wordt aangewend binnen de GR om de aandelen te verkrijgen.

Model 2: Opheffen GR (sluit aan bij gewenste koers Heerenveen)

Het is wenselijk om een vernieuwing van de bestuursstructuur gelijk op te laten lopen met de herstructurering van Caparis. Het tweede model gaat uit van het opheffen van de GR en een "nieuwe NV Caparis".

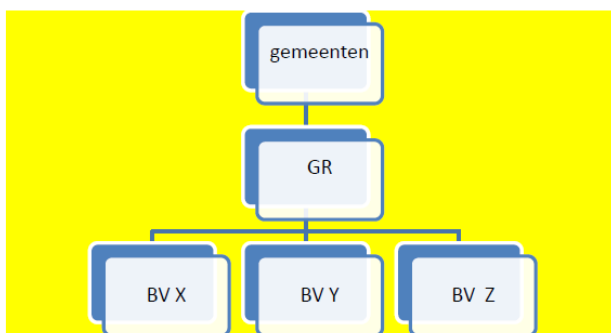
Maatwerk is bij dit model mogelijk doordat de acht gemeenten zelf bepalen of en hoe zij de Wsw laten uitvoeren door Caparis. Datzelfde geldt voor de Participatiewet. De uitvoering van het werkgeverschap voor de Wsw-werknemers, wat nu door de GR wordt verzorgd, gaat terug naar de gemeenten. Dit betekent dat, als er geen andere afspraken worden gemaakt, alle Wsw-werknemers in dienst komen bij de gemeenten. Het werkgeverschap kan door de gemeenten op verschillende manieren geregeld worden: gemeenten behouden het werkgeverschap maar kunnen verantwoordelijkheden in het kader van de uitvoering van het werkgeverschap bij henzelf dan wel via een aanwijzingsbesluit bij een privaatrechtelijke uitvoerder (een derde) of bij Caparis NV beleggen.

Gelijktijdig vervalt het opdrachtgeverschap van de GR naar NV en alle afspraken die daarbij horen, zoals bijvoorbeeld de detachering van Wsw-werknemers "om niet". De gemeenten hebben besloten om Caparis in te blijven zetten voor het beschut werk. Opheffen van de GR betekent dat de acht afzonderlijke gemeenten heldere toekomstbestendige en meerjarige afspraken met Caparis moeten maken betreffende het beschut werk en eventuele andere opdrachten. De mate waarin dit gebeurt bepaalt ook de mate waarin dit model gevolgen heeft voor werknemers in dienst van Caparis.

De kosten voor de gemeenten wordt op dit moment doorgerekend (zie vervolgproces).

Model 3: NV opheffen

Voor de P-wet zijn gemeenten na liquidatie van Caparis aangewezen op de GR en/of andere organisaties. Zij kunnen daarmee maatwerkovereenkomsten sluiten. GR moet mogelijk wel aangepast worden, omdat de regeling nu enkel toeziet op delegatie van Wsw-taken en niet op P-wet. Aanpassing GR moet via goedkeuring gemeenteraden. Voor de Wsw heeft de GR ook na liquidatie van Caparis een uitvoeringsorganisatie nodig. De GR kan zelf de Sw-werknemers werk bieden, dan wel samenwerking zoeken met gemeenten en/of andere organisaties. Voor de ontbinding is een ontbindingsbesluit nodig van de AVA. Vereist is tevens dat RvC en OR hun zienswijze moeten hebben gegeven, waarbij RvC goedkeuring moet geven. Is besluit tot ontbinding genomen, dan geschiedt onder toezicht van de RvC de vereffening. Dit model wordt vooralsnog niet doorgerekend omdat het niet de voorkeur heeft.

Vervolgproces: uitwerking stuurgroep en werkgroep

Er is een stuurgroep van 4 wethouders en de voorzitter van de RvC ingesteld om te komen tot besluitvorming over een nieuwe bestuursstructuur. Ook is er een werkgroep bestaande uit de gemeentesecretarissen van de gemeenten Opsterland, Ooststellingwerf, Heerenveen en Weststellingwerf en de algemeen directeur van de NV. Zij maken in gezamenlijkheid een plan voor de besluitvorming.

Integrale beoordeling op haalbaarheid, uitvoerbaarheid en betaalbaarheid vindt plaats nadat duidelijk is wat elke gemeente kiest (november-december 2018). Hierbij volgen wij het tijdschema zoals aangegeven in de brief van juli 2018 van de GR en Caparis. Het ligt in de bedoeling dat de stuurgroep in het voorjaar van 2019 met een voorstel komt.

De deelnemende gemeenten zijn vervolgens zelf verantwoordelijk voor het proces richting de gemeenteraad.

Bel gerust als u vragen heeft

Heeft u vragen over deze brief? Neem dan contact op met Saskia van der Sluis door te bellen naar 0513-617441.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Heerenveen.
De gemeentesecretaris, De burgemeester,

Jeroen van Leeuwestijn

Tjeerd van der Zwan